

DATUM
2016-10-10
ERT DATUM
2016-04-12

DIARIENR
2016/76-4
ER BETECKNING
S2016/01918/FST

Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Barnkonventionen blir svensk lag (SOU 2016:19)

Statskontoret anser att utredningen har gjort en gedigen kartläggning av hur rättstillämpningen på de fyra utvalda områdena stämmer överens med barnkonventionen. Sammanfattningsvis ser Statskontoret behov av fortsatt transformering, men är inte övertygade om att förslaget om att barnkonventionen blir svensk lag innebär ett bättre genomslag för barnets rättigheter. Statskontoret instämmer i utredningens bedömning att en fortsatt transformering behöver kompletteras med bland annat kompetenshöjande insatser. Däremot anser Statskontoret att regeringen inte har fått ett fullgott beslutsunderlag när det gäller omfattningen på, innehållet i och kostnaderna för det treåriga kunskapslyft som utredningen föreslår.

Statskontoret kommenterar i det följande ett par av de förslagna uppdragen för ökad transformering och kunskap, men yttrar sig i övrigt inte över utredningens författningsförslag.

Statskontoret förespråkar fortsatt transformering och ser utmaningar med en inkorporering

Statskontoret instämmer i utredningens bedömning att det krävs en fortsatt transformering för att införliva barnkonventionen i svensk rätt. Utredningens kartläggning visar dock att det inte räcker med att skriva in principer om barnets bästa i lag om de sedan inte tillämpas i beslutsfattandet. En fortsatt transformering måste därför kombineras med bland annat kompetenshöjande insatser för att öka barnkonventionens genomslag i de offentliga verksamheterna.

Utredningen pekar på vissa fördelar med att inkorporera barnkonventionen, men även på flera svårigheter och utmaningar för domstolar och rättstillämpande myndigheter. Statskontoret anser att utredningen inte har presenterat tillräckligt övertygande argument för att en särskild lag skulle leda till ett bättre genomslag för barnets rättigheter. Det tolkningsutrymme som barnkonventionen medger, tillsammans med en avsaknad av svenska förarbeten, riskerar leda till att rättstillämpningen kan komma att variera med följden att den enskildes förutsebarhet minskar. Den konsult som utredningen har anlitat för att bedöma konsekvenserna av förslaget menar att en inkorporering medför både insatser och kostnader för att utarbeta rättspraxis, förord-

ningar samt information och utbildning. Statskontoret noterar att utredningen själv pekar på att transformering ger ett bättre stöd för domstolar och andra rättstillämpande myndigheter än inkorporering.

Om regeringen väljer att göra barnkonventionen till svensk lag ser Statskontoret inget direkt behov av att regeringen ger ett särskilt uppdrag till Domstolsverket och andra centrala myndigheter att diskutera utmaningar man kan komma att ställas inför. Statskontoret menar att myndigheterna redan har ett ansvar för att diskutera och hantera nya författningar, men även att uppmärksamma regeringen på behov av förändrad lagstiftning (här i bemärkelsen fortsatt transformering). Däremot kan regeringen behöva ställa krav på att vissa myndigheter samverkar för att så långt möjligt säkerställa en enhetlig tolkning och tillämpning.

Avgränsa antalet myndigheter som ska göra sin verksamhet känd, tillgänglig och anpassad för barn

Utredningen föreslår att regeringen ger ett uppdrag till sexton centrala statliga myndigheter och samtliga länsstyrelser om att göra sin verksamhet känd, tillgänglig och anpassad för barn i syfte att säkerställa barnets rättigheter. De informationsbrister och brister i tillgänglighet och anpassning som utredningen har identifierat på de fyra studerade områdena antas därmed gälla även på andra områden, utan att utredningen redovisar någon empiri som grund för antagandet. Utredningen har heller inte uppskattat hur stora insatser som skulle komma att krävas av de utpekade myndigheterna, men bedömer ändå att kostnaderna ska rymmas inom myndigheternas anslag.

Statskontoret ifrågasätter inte utredningens ambition, men förordar att regeringen inledningsvis avgränsar antalet myndigheter ytterligare och väljer dem som verkar på de områden där utredningen har belagt att det finns problem. Det kan även vara en fördel att börja i liten skala och låta efterföljande myndigheter ta del av idéer och erfarenheter.

Ett kunskapslyft för barnets rättigheter kräver en mer utförlig analys och kostnadsbedömning

Statskontoret instämmer i utredningens bedömning att det finns ett behov av ökad kunskap i statliga och kommunala verksamheter om barnkonventionen och barnets rättigheter. Vi ser positivt på att ett kunskapslyft omfattar målgrupperna yrkesverksamma och förtroendevalda. Statskontoret bedömer dock att det krävs en mer utförlig analys för att regeringen ska kunna ta ställning till hur satsningen ska utformas och vilka aktörer, utöver Barnombudsmannen, som ska svara för de föreslagna insatserna. Därutöver är insatserna olika till sin karaktär och kommer att kräva olika typer av kunskapsstöd. I den fortsatta analysen bör det också ingå att klargöra hur de föreslagna insatserna förhåller sig till varandra, till vilka målgrupper de ska riktas och hur kunskapslyftet ska komplettera andra pågående satsningar.

Statskontoret anser också att det krävs en betydligt mer ingående analys av vad kunskapslyftet kommer att kosta och hur det ska finansieras.

Barnombudsmannens roll kan förändras genom fler kunskapsstödjande uppdrag

För att kunna möta statliga, kommunala och landstingskommunala verksamheters ökade efterfrågan på utbildning och stöd föreslår utredningen att Barnombudsmannen ska ges möjlighet att bedriva uppdragsutbildning mot avgift. Utredningen har dock varken analyserat Barnombudsmannens kapacitet att kunna möta efterfrågan på olika typer av verksamhetsanpassad utbildning eller bedömt konsekvenserna för myndighetens ombudsmannaroll.

Regeringen och riksdagen har tidigare vidtagit åtgärder i syfte att bland annat renodla Barnombudsmannens ombudsmannaroll och ge myndigheten en ökad självständighet i förhållande till regeringen. Statskontoret bedömer att fler kunskapsstödjande uppdrag till Barnombudsmannen kan innebära en tyngdpunktsförskjutning i myndighetens uppdrag.

Generaldirektör Ingvar Mattson har beslutat i detta ärende. Tf. utredningschef Annika Gustafsson och utredare Moa Gustafsson, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Ingvar Mattson

Moa Gustafsson